

terrorisme m.v., hvor mistanken retter sig mod personer uden tilknytning til politiske partier m.v. i Danmark. Sager, hvor personer med en sådan tilknytning måtte være mistænkt for spionage, terrorisme m.v., er derimod omfattet af undersøgelsen.

Hovedformålet med undersøgelsen er at få klarlagt foreneligheden af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed på de områder, der er angivet i kommissoriet, med de til enhver tid gældende regler og retningslinier. En undersøgelse med dette sigte vil også kunne belyse ministres forhold, herunder f.eks. om en minister har godkendt anvendelse af efterforsknings-skridt i strid med lovgivningens regler, eller om efterretningstjenesten med ministerens viden har fulgt andre retningslinier end oplyst af ministeren over for Folketinget.

Efter *stk. 2* har undersøgelseskommissionen også til opgave i et vist omfang at foretage en ansvarsbedømmelse.

Undersøgelseskommissionen skal således på grundlag af den foretagne undersøgelse, klarlæggelse og vurdering udtale sig om, hvorvidt der af embedsmænd må antages at være begået fejl eller forsømmelser, der kan give anledning til, at staten søger et retligt ansvar gennemført.

Med udtrykket »embedsmænd« sigtes i første række til tidligere og nuværende ansatte i Politiets Efterretningstjeneste og i Justitsministeriet. Kilder og meddelere er ikke omfattet. Det samme gælder selvsagt personer, der har været i efterretningstjenestens søgelys.

Udtrykket »retligt ansvar« sigter i denne sammenhæng navnlig til strafansvar efter straffeloven og disciplinært/tjenstligt ansvar efter tjenestemandslovens regler herom.

For fratrådte embedsmænd, der ikke længere gør tjeneste i staten, gør der sig det særlige gældende, at der ikke kan rejses spørgsmål om disciplinært ansvar, men alene spørgsmål om eventuelt strafansvar, hvis der ikke er indtrådt forældelse. Undersøgelseskommissionen bør i forhold til sådanne fratrådte embedsmænd alene udtale sig om et eventuelt strafansvar. Kommissionen bør således ikke vurdere spørgsmålet om et disciplinært ansvar eller heller ikke udtale sig på en sådan måde, at det efterlader det indtryk, at der f.eks. ville have været grundlag for at søge et disciplinæransvar gennemført, hvis den pågældende fortsat havde været ansat som embedsmand i staten. Baggrunden for denne begrænsning er, at den pågældende forhenværende embedsmand ikke vil have mulighed for at få et sådant belastende udsagn prøvet under en efterfølgende tjenstlig sag. Herved ville undersøgelses-

kommissionens vurdering komme til at stå som den endelige »afgørelse« og dermed få »domsvirkning«.

Embedsmænd, der fortsat er tjenstgørende i staten, kan ud over straffesager også blive mødt med tjenstlige reaktioner, når betingelserne herfor er opfyldt. Selv om kommissionen ikke finder, at der er grundlag for at søge strafansvar eller disciplinært ansvar gjort gældende mod de pågældende, er den ikke afskåret fra at udtale sig om, hvorvidt der må antages at foreligge fejl eller forsømmelser eller kritisable forhold i øvrigt, og hvorvidt der efter kommissionens opfattelse er grundlag for en tjenstlig tilkendegivelse i den anledning.

Som anført ovenfor vil undersøgelsen inden for kommissoriets rammer kunne belyse ministres forhold, herunder f.eks. om en minister har godkendt anvendelse af efterforsknings-skridt i strid med lovgivningens regler, eller om efterretningstjenesten med ministerens viden har fulgt andre retningslinier end oplyst af ministeren over for Folketinget. Undersøgelseskommissionen skal imidlertid ikke udtale sig om ministres eventuelle ansvar f.eks. efter ministeransvarlighedsloven. I forhold til ministre vil undersøgelseskommissionen kun kunne undersøge og klarlægge de faktiske omstændigheder, hvorefter det er overladt til Folketinget at tage stilling til spørgsmålet om ministres politiske og/eller retlige ansvar.

Kommissionen har ikke - og kan som følge af bestemmelsen i grundlovens § 61, 2. pkt., heller ikke tillægges - dømmende myndighed. Dette gælder både for så vidt angår bevisvurderinger og retlige vurderinger, herunder ansvarsbedømmelser.

Bl.a. på den baggrund bør kommissionens vurderinger formuleres forsigtigt og markere kommissionens - i forhold til en dømmende myndighed - begrænsede funktion. Hvis de spørgsmål, kommissionen skal vurdere, giver anledning til tvivl, bør kommissionen efter omstændighederne afstå fra at tage stilling og i stedet præsentere tvivlen og beskrive, hvorpå den beror.

For yderligere at fremhæve, at der ikke er knyttet »domsvirkning« til undersøgelseskommissionens vurderinger, er det i *stk. 3* bestemt, at kommissionen i forhold til de nævnte embedsmænd kun skal fremkomme med udtalelser om ansvarsspørgsmål i det omfang, kommissionens formand ikke finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.

Beslutningen skal træffes på grundlag af en vurdering af retssikkerheden for de involverede embedsmænd, herunder risikoen for en uønsket »domsvirkning«, der kan være forbundet med vurderingen.

Generelt må i øvrigt gælde, at jo ældre forhold der er tale om, desto mere tilbageholdende bør kommissionen være med at udtale sig om ansvarsspørgsmål.